

Eindrapportage voor Toezicht Sociaal Domein

**“Doorontwikkeling van het lokale
netwerk in de aanpak van huiselijk
geweld en kindermishandeling Venlo”**

Aanleiding

Onderzoek Toezicht Sociaal Domein en aanbevelingen.

De samenwerkende rijksinspecties binnen Toezicht Sociaal Domein onderzochten in 18 gemeenten in Nederland, waaronder de gemeente Venlo, de hulpverlening van lokale netwerken aan gezinnen waar sprake was van huiselijk geweld en/of kindermishandeling ná overdracht van casuïstiek door Veilig Thuis.

In deze gezinnen speelden ernstige veiligheidsrisico's. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft Toezicht Sociaal Domein verschillende aanbevelingen gedaan aan de gemeente Venlo. De verbetervoorstellen zijn opgepakt en helpen de gemeente beter regie te voeren op de doorontwikkeling van processen rondom complexe en risicovolle casussen in de gemeente Venlo. Daarnaast is in de bestuurscommissie WMO regionale taken de dato 19 februari 2020 afgesproken dat daar waar de verbetervoorstellen de gehele regio Noord- en Midden- Limburg raken, of de regio baat kan hebben bij hernieuwde afspraken, we deze ook op dit niveau oppakken.

Verbeterplan.

Op 22 oktober 2019 heeft het college van burgemeester en wethouders van Venlo het verbeterplan "Het lokale veld na Veilig Thuis voor Venlo" (registratienummer 1531437) vastgesteld. Voor het verbeterplan wordt verwezen naar bijlage 1. Het verbeterplan "Het lokale veld na Veilig Thuis" is op 30 oktober 2019 aangeboden aan Toezicht Sociaal Domein. Het verbeterplan beschrijft met name het proces om te komen tot de gewenste doorontwikkeling. Cruciaal in dit proces is de samenwerking en afstemming tussen partijen, waarin rollen en verantwoordelijkheden duidelijk omschreven dienen te worden, zodat iedereen vanuit dezelfde aanpak én visie (samen)werkt.

Actieplan 2020/ Tussenrapportage Toezicht Sociaal Domein

In een schriftelijke reactie van 18 maart 2020 van het Toezicht Sociaal Domein (bijlage 2.), stelt Toezicht Sociaal Domein vast dat ze tevreden is over de acties die samen met de instellingen zijn ingezet en dat aangesloten is op de aanbevelingen uit het inspectierapport. De inspecties stellen vast dat het verbeterplan op de navolgende punten nadere uitwerking behoeft:

- Het is (nog) niet zichtbaar hoe de acties concreet geïmplementeerd worden in de uitvoeringspraktijk. De acties zijn, zoals beschreven in de begeleidende brief, op procesniveau. De inspecties moedigen de gemeente aan om de aanbevelingen, samen met de partners in het verbeterproces, verder uit te werken inclusief de implementatie in de uitvoeringspraktijk.
- Het verdient aanbeveling om alle belangrijke partners in het verbeterproces te betrekken. Het is in het plan niet zichtbaar welke ketenpartners precies betrokken worden bij welke actie.

In reactie hierop is op 07.07.2020 door het college (kenmerk 1531437) het actieplan 2020 "Doorontwikkeling van het lokale netwerk in de aanpak huiselijk geweld en

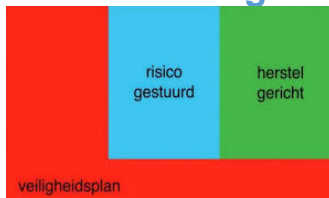
kindermishandeling Venlo” (inclusief stoplichtenrapportage) vastgesteld en vervolgens op 27 augustus 2020 ingezonden en op 28 september 2020 mondeling toegelicht als tussenrapportage aan Toezicht Sociaal Domein. Verwezen wordt naar bijlage 3. De gemeenteraad is middels Raadsinformatiebrief nr. 82 geïnformeerd.

Inmiddels loopt het traject met Toezicht Sociaal Domein ten einde. Toezicht Sociaal Domein heeft verzocht om het einde van het traject te markeren middels een mini-symposium. Tijdens dit symposium willen we een toelichting geven op deze eindrapportage aan de hand van het verhaal, verteld door een ervaringsdeskundige.

Stand van zaken belangrijkste ontwikkelingen 1^e kwartaal 2021

Implementatie visie ‘gefaseerd samenwerken aan veiligheid’ en samenwerkingsafspraken.

Een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling kan alleen tot stand komen vanuit het besef dat meerdere partijen gelijktijdig hun bijdrage en inzet leveren aan veiligheid en herstel in gezinnen en huishoudens. Elke partij vanuit de eigen rol, taak en verantwoordelijkheid en met de bereidheid om met de andere partijen mee te denken en hun ondersteuning te bieden. De landelijke visie ‘gefaseerd samenwerken aan veiligheid’ (voorheen genoemd: ‘gefaseerde ketenzorg: eerst samenwerken voor veiligheid, en dan samenwerken voor risico gestuurde zorg’), is de basis voor de opgestelde samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis Noord- en Midden-Limburg en de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg. Deze afspraken (vastgesteld in het college de dato 07-07-2020, nr. 1531437) bieden de gemeenten de mogelijkheid om sturing te geven aan de kwaliteit van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Door de gedragswetenschappers van Veilig Thuis, CJG/AMW en de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg is een uniform format ontwikkeld voor het maken van een veiligheidsdocument. Dit format is onderdeel van de samenwerkingsafspraken.

In 2020 is in samenwerking met de regionaal projectleider Geweld Hoort Nergens Thuis gestart met een brede uitrol van inspiratiesessies en trainingen van het netwerk (zowel uitvoering, middenkader als bestuurlijk) om de gehele regio Noord- en Midden-Limburg te laten werken volgens de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid en de samenwerkingsafspraken. Voor de kosten van deze begeleiding en scholing is landelijk subsidie aangevraagd en verkregen binnen de projectenpool van het programma Geweld Hoort Nergens Thuis (€ 172.000,00). Dit maakt het mogelijk om de ambitie rondom de implementatie van de visie, en dus de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, daadwerkelijk een stevige impuls te geven.

In het tweede kwartaal van 2021 wordt de implementatie van de samenwerkingsafspraken, het veiligheidsdocument en de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid geëvalueerd. De ambtelijke werkgroep Veilig Thuis neemt hiervoor het initiatief en betreft hier Veilig Thuis en het lokale veld bij.

Leertafel en bestuurlijk overleg Doorontwikkeling lokale netwerk in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Om de doorontwikkeling van het lokale netwerk structureel te borgen is een leertafel en een bestuurlijk overleg ingesteld, bestaande uit de betrokken ketenpartners. Gezamenlijk is een startnotitie gemaakt en om met elkaar de resultaten te kunnen monitoren wordt jaarlijks een actieplan opgesteld in samenspraak met de ketenpartners.

Met de betrokken ketenpartners is het navolgende geconcludeerd:

- We willen in onze opdracht breder gaan dan “het lokale netwerk na Veilig Thuis”; ook het proces vóór en tijdens de melding van huiselijk geweld en kindermishandeling behoeft aandacht in de doorontwikkeling.
- De doorontwikkeling van het lokale netwerk in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is een continue proces en vraagt constant om bijsturing. Dit vraagt dus om de inrichting van een structureel overleg en het jaarlijks opstellen van een actieplan.
- Doorontwikkeling van dit netwerk vraagt om transparantie in de aanpak; investering in het elkaar beter leren kennen, duidelijke afspraken (commitment) en inzicht geven over elkaars rollen, verantwoordelijkheden en (on)mogelijkheden, gezamenlijke verantwoordelijkheden nemen en op onderdelen werken aan deskundigheidsbevordering van het netwerk.

Procesbegeleider.

De gemeente Venlo wil en zal zelf een belangrijke bijdrage leveren aan de doorontwikkeling van dit netwerk. Daarom is een onafhankelijk procesbegeleider, die op onderdelen ook de rol van projectleider vervult, voor de leertafel aangesteld tot en met medio 2021.

Actieplan 2020.

Het actieplan 2020 bevat voornamelijk acties, voortvloeiend uit het verbeterplan Toezicht Sociaal Domein. Hieraan zijn nog een aantal aanvullende acties toegevoegd die uit de overleggen van de leertafel naar voren zijn gebracht. Voor het actieplan wordt verwezen naar bijlage 4.

In het actieplan 2020 is door middel van de stoplichtenrapportage inzicht gegeven in de status van de acties die zijn uitgevoerd en is in een overzicht opgenomen welke ketenpartners bij de acties betrokken zijn. Dit is zo ingevuld, zodat er een gevolg gegeven kon worden aan de reactie van het Toezicht Sociaal Domein van 18 maart 2020 op het ingediende verbeterplan.

Kwaliteitskader werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten.

Onze rijksoverheid heeft een kwaliteitskader opgesteld voor lokale teams waaraan gemeenten moeten voldoen. Het werken volgens de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid is leidend hierin. Om aan dit kwaliteitskader te kunnen voldoen is het van belang dat zoveel mogelijk professionals getraind worden in het werken volgens de visie. Het laten indalen van de nieuwe visie gaat tijd kosten. Het gaat ook tijd kosten om de verschillende ketenpartners goed te informeren over deze nieuwe visie én hen in de ‘juiste’ stand te krijgen. Hier moet een ieder zich van bewust zijn. Met behulp van de zelfscan, behorende bij het kwaliteitskader, krijgen we een duidelijk zicht (0-meting) op hoe de lokale teams er voor staan. In Q1 en Q2 wordt in samenwerking met de regionaal projectleider Geweld Hoort Nergens Thuis in alle gemeenten in Noord- en Midden-Limburg de zelfscan afgenomen.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

We zien dat steeds meer professionals uit verschillende organisaties fungeren als aandachtfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit is een mooie ontwikkeling!

Deze professionals worden ook getraind in de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze meldcode helpt professionals in hun ordening van de benodigde stappen bij (vermoedens) van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hoe vaker organisaties gebruik maken van de meldcode, hoe duidelijker het voor hen wordt welke stappen ze zelf kunnen en moeten zetten in dit proces. Daarbij is het van belang voor professionals dat zij zich realiseren dat zij niet aan waarheidsvinding doen in deze cases. Zij signaleren, zij maken zich zorgen en bespreken deze met betrokkenen, zij vermoeden dat er sprake is van een ongezonde thuissituatie. Het is aan Veilig Thuis om deze melding te beoordelen en te beslissen welke vervolgstappen noodzakelijk zijn in nauwe samenwerking met de ketenpartners.

Aanpak.

Aan het eind van 2020 heeft het Verwey-Jonker Instituut een breed en diepgaand landelijk onderzoek gepresenteerd over de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit onderzoek laat zien dat men, ondanks dat men met elkaar op de goede weg is, nog niet in staat is om in de meerderheid van de onderzochte casussen het geweld daadwerkelijk ook te stoppen. De opbrengsten van dit landelijk onderzoek bevatten voor ons waardevolle inzichten die mee worden genomen in voorstellen voor de aanpak in 2021 en verder.

In gezamenlijkheid worden er veel goede dingen gedaan in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Verschillende (landelijke) rapporten én de eigen dagelijkse praktijk laten zien dat veel zaken nóg beter gedaan moeten worden. Met de nadruk op samenwerking. De aanpak van huiselijk geweld gaat niet alleen over wat een instantie als Veilig Thuis wel of niet onderzoekt of beoordeelt.

Het gaat er om dat er sámen naar het (gezins-)systeem wordt uitgestraald dat ze ondersteund worden om hun eigen patronen van geweld te doorbreken. Gesprekken met het (gezins-)systeem vinden in álle lagen van onze samenwerking plaats.

De manier waarop professionals dit doen is belangrijk. Zij kunnen hierin van elkaar leren. Door middel van advies te vragen aan een collega welke fungeert als aandachtfunctionaris of door middel van advies te vragen aan Veilig Thuis.

Let wel: Iedere casus vraagt iets anders van professionals. En door het (gezins-)systeem daadwerkelijk te betrekken wordt duidelijk wat hun verhaal is én welke aanpak zij nodig hebben.

In het laatste kwartaal van 2020 concludeerde de procesbegeleider dat organisaties nog veel naar elkaar wijzen rondom verantwoordelijkheden. Het 'wijzen' in plaats van reflecteren op het eigen handelen is een groot risico binnen de aanpak van deze problematiek. In het eerste kwartaal van 2021 is hierin een positieve verschuiving zichtbaar.

Actieplan 2021.

In het kalenderjaar 2020 zijn er al veel bereikt om een goede basis te vormen voor de gefaseerde samenwerking rondom huiselijk geweld en kindermishandeling.

Gezamenlijk beseffen we dat dit een continue proces is. Binnen de leertafel en de daaruit voortvloeiende werkgroepen, heeft de procesbegeleider het proces opgestart rondom de verkenning van de verschillende thema's. Met elkaar zien wij dat er veel partners betrokken zijn die samen willen door ontwikkelen binnen dit groot en complex speelveld. Om alle partners betrokken te houden en te laten participeren vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, voert de procesbegeleider met een ieder afzonderlijk gesprekken. Hiermee is de afgelopen periode een start gemaakt. Om uiteindelijk weer gezamenlijk uit te komen, is het nodig dat de procesbegeleider dit proces in 2021 verder kan continueren en vormgeven.

In het actieplan 2021, welke als bijlage 5 is toegevoegd, staat meer informatie over de plannen voor 2021. De kern van alle plannen, is om organisaties naar elkaar toe te laten groeien en een meer gestroomlijnde aanpak te creëren. Hierin weet een ieder wat zijn eigen verantwoordelijkheid is en tot waar deze verantwoordelijkheid reikt.

In veel situaties stopt de verantwoordelijkheid van een bepaalde partij niet op het moment dat er een andere partij wordt 'ingevlogen'. Het is hierbij juist van belang om de helikopterview te hebben én te houden en afspraken te maken over coördinatie.

De basisgedachte blijft: samen bespreken, samen aan- en oppakken, samen doen!

Middels de, zogenoemde, praatplaten zijn wij in gesprek met verschillende ketenpartners over hun rol en aanpak in huiselijk geweld casussen. Hiermee krijgen we allemaal een beter zicht op interne processen van verschillende organisaties en krijgen we ook zicht op verbeterpunten. Organisaties die we tot nu toe gesproken hebben zijn erg enthousiast over het initiatief en hebben het gevoel dat we hiermee in onze ketensamenwerking dichter bij elkaar gaan komen en meer begrip krijgen voor elkaars processen.

Afstemmen en verdelen casussen na overdracht Veilig Thuis.

Met ingang van februari 2021 worden alle casussen welke na de éérste veiligheidsbeoordeling door Veilig Thuis direct kunnen worden overgedragen aan het lokale veld gezamenlijk beoordeeld door de wijkteams en Includio (welzijnsinstelling) en worden deze casussen verdeeld. Hiermee voorkomen we dat informatie welke bij een van de partijen bekend is, onnodig verloren gaat én zorgen we ervoor dat er op inhoud een juiste beslissing wordt genomen wie de casus gaat oppakken. Tevens is hiermee voor zowel Veilig Thuis als voor de wijkteams en Includio een eenduidige manier van overdracht gerealiseerd.

Afgesproken is dat er 1x per 3 maanden een evaluatie plaatsvindt tussen het wijkteam, Includio, Veilig Thuis en de procesbegeleider om deze nieuwe werkwijze te monitoren. Includio en het wijkteam hebben op casusniveau elke 6 weken gezamenlijk een evaluatie.

Het voorliggend veld.

We onderzoeken hoe we het voorliggend veld nog beter kunnen toerusten om snel en zonder indicatie betrokkenen te ondersteunen, eventueel met behulp van ervaringsdeskundigen.

Het is verstandig om gebruik te maken van voorliggende voorzieningen. Momenteel worden veel cliënten direct verwezen naar gespecialiseerde hulpverlening terwijl niet zeker is dat ze deze (dure) zorg nodig hebben. Door middel van een eerste inzet door het voorliggende veld, wordt beter signaleerd welke cliënten daadwerkelijk een hulpvraag hebben en welke behandeld dienen te worden door de gespecialiseerde hulpverlening. Deze manier van werken is effectiever, is meer normaliserend én is tevens kostenbesparend.

MDA++ verkenning.

MDA++ (multidisciplinaire aanpak ++) is een aanpak op basis van 1Gezin1Plan1Regisseur door een specialistisch team afkomstig uit de psychosociale, medische en justitiële sector, die ingezet kan worden bij de meeste complexe (en daarmee vaak dure) casuïstiek. Uit verschillende onderzoeken (Verwey-Jonker, TSD) wordt deze aanpak aanbevolen. In samenwerking met Veilig Thuis en het Zorg en Veiligheidshuis i.o. wordt er in Q1 een start gemaakt met een verkenning wat er nodig is om te komen tot een pilot.

Traject met onderwijs.

Al onze ketenpartners zijn ontzettend belangrijk in de doorontwikkeling van de benoemde aanpak.

Het onderwijs krijgt, vraagt én behoeft (soms) specifieke aandacht. Gemiddeld wordt één kind per schoolklas mishandeld. Scholen spelen daarom een belangrijke signaleringsrol bij kindermishandeling.

In de afgelopen maanden heeft de procesbegeleider verschillende gesprekken gevoerd met mensen uit 'het onderwijs' (PO, VO, SO en MBO) welke verbonden zijn aan de Leertafel, het Bestuurlijk Overleg of aan een van de werkgroepen.

De bereidwilligheid vanuit deze partijen om 'het' goed te doen is enorm groot. Tegelijkertijd is er, soms, ook sprake van handelingsverlegenheid.

De procesbegeleider heeft 'het onderwijs' het advies gegeven om reflectiegesprekken aan te gaan, hetgeen op diverse locaties, onder begeleiding van de procesbegeleider reeds gaat gebeuren. Dit gaat hun eigen interne processen rondom de aanpak van huiselijk geweld namelijk verbeteren.

Gelukkig zien we binnen 'het onderwijs' dat er steeds meer aandachtfunctionarissen zijn die goed weten wanneer welke stappen gezet moeten worden. Dit komt de onderlinge samenwerking in de keten ten goede.

Partnergeweld en ouderenmishandeling.

Naast de aandacht voor kindermishandeling, zal in het kalenderjaar 2021 ook meer aandacht

komen voor partnergeweld en ouderenmishandeling. Beide thema's zijn nog te onderbelicht, terwijl de aantallen meldingen en adviezen in verhouding tot kindermishandeling meer stijgen. In afstemming en

samenspraak met de regionale werkgroep ouderenmishandeling

binnen Geweld Hoort Nergens Thuis zal gekeken worden hoe partnergeweld en

ouderenmishandeling beter gesignaleerd en

duurzaam gestopt kan worden. In het tweede kwartaal start een eerste

verkenning in de vorm van een bijeenkomst met de meest betrokken

ketenpartners.

Miniconferentie afsluiting traject Toezicht Sociaal Domein

Toezicht Sociaal Domein heeft aangegeven het traject te willen afsluiten middels het organiseren van een bijeenkomst door de gemeente Venlo met ketenpartners, waarbij de behaalde resultaten, zoals hierboven vernoemd, centraal staan. Deze bijeenkomst vindt plaats op 19 april 2021 aanstaande van 14.00 tot 16.00 uur. Helaas zijn wij i.v.m. de maatregelen rondom COVID19 genoodzaakt deze bijeenkomst digitaal te organiseren. Via

een livestream wordt een programma samengesteld waarbij we de stand van zaken presenteren aan Toezicht Sociaal Domein in

samenspraak met een vertegenwoordiging van onze ketenpartners.

Deze livestream wordt breed uitgezet onder alle betrokken organisaties bij de leertafel, het bestuurlijk overleg en de Venlose gemeenteraadsleden.